

Bejárás a szerkezetkész Zeneakadémián

Pontosan egy éve, a Zenekar újság 2011/5 számában hírt adtunk a Liszt Ferenc téri patinás épület átépítésének terveiről, a munkálatok kezdetéről. Most, az építkezés kellős közepén – Lakatos Gergely, a rekonstrukció főmérnöke irányításával – végig járhattuk az épületet, ahol már jól kivehetők az új szerkezetek, és az átépítés során kialakult terek, de láthattuk a több mint száz éves épület néhány olyan építészeti megoldását is, amely eddig rejtve maradt a látogatók előtt. A munkafolyamatot nehezíti, hogy folyamatosan egyeztetni kell a műemlékvédelmi hatóságokkal, mivel a cél mindenképpen a Zeneakadémia eredeti arculatának megőrzése, olyan technikai fejlesztések bevonásával, amelyek emelik a hangversenyek, és az épületben zajló oktatás színvonalát.



Az épületben – ahol most csak védősisakban szabad tartózkodni – nehéz felidézni a zeneakadémiai koncerthangulatot. A hatalmas erővel folyó építkezés idejére az értékek megóvása kiemelt cél volt: az első emeleti ruhatárból elkerített részre kerültek Róth Miksa üvegablakai (fontos volt, hogy a ház klimatikus viszonyai között maradjanak!), a szökőkút környéke a helyszínen „becsomagolva” várja a megújulást, és védőborítást kapott a lépcsőház is.

Van olyan kistermi freskó, amelyet az alatta levő vakolattal együtt emeltek ki, ez az első emeleten áll egy óriási faládában.

Bár az 1907-ben megnyíló zenepalota az egyik első olyan középület, amelyben vasbeton szerkezeti elemeket találunk, a nagyterem és az előtér megbontott aljzata alatt eredeti téglalobozat is látszik.



Ez nagyrészt megmarad, csak a színpad környékén kellett kiváltani vasbetonnal, annak érdekében, hogy az alsó tereket hangszertárolás céljára ki lehessen alakítani.

A nézőtéri és a színpadi padló alatti üreges szerkezet – amely most jól látható – akusztikai célokat szolgál. A felújítás előtt rögzítették az eredeti állapotot, azóta folyamatosan méréseket végeznek, hogy az eredeti akusztikus tulajdonságok megmaradjanak. A nézőtér alatti ácsolat olyan jó minőségű faanyagból áll, hogy szükségtelen a cseréje.



A főmérnök elmondása szerint a beruházás egyik legnagyobb ajánléka, hogy a színpad alatti kazánház hatalmas térfogatú helyét ketté lehetett osztani. Így a hangszertárolási lehetőség több száz négyzetméterrel bővült, és arra is lesz hely, hogy a nézőtéri széksorokat itt elhelyezzék, a nagyterem többfunkciós kihasználása érdekében. Mivel a legalsó terek már méterekkel a mértékadó talajvízszint alatt vannak, rendkívül gondos szigetelésre volt szükség. (Az építkezést megelőző talajmechanikai vizsgálatok is arra utaltak, hogy a Nagy-körút valamikor a Duna holtága, illetve a Rákos patak árterülete volt.)



Jó hír a hangszer szállítók számára: a hangszerek színpadra juttatása is megoldódott. A Király utcai bejárat utáni lépcsőház újjáépült. Itt szintben lehet bejuttatni a hangszereket egy teherliftig, innen lekerülnek az alagsorba, ahol már a színpadi süllyesztő segítségével elérhető a pódium. Kisebbszámú hangszert szállító forgalmat a Dohnányi Ernő utcán keresztül is lehet majd bonyolítani, a ház az alagsori részen teljesen körbejárható, a korábbiakkal ellentétben a két színpad között is megvan a teherforgalmi kapcsolat.

Ruhatár csak a földszinten lesz, a régihez nagyon hasonló fogasrendszerrel. (Az elképzelések szerint az üzemeltető személyzet létszámában és gyorsaságában még nagy tartalékok vannak, a korábbi időszakokban tapasztalható sorállás Lakatos Gergely szerint nem a ruhatár rossz elhelyezése miatt alakult ki.)

Menet közben derült ki, hogy a régi nézőtéri székek főbb részei, a háttámla, a karfa és az ülőlap felhasználhatók, a közbülső alkatrészeket, távtartókat kell újragyártani, amelyek meghatározzák a székek tengelytávolságát. A fa részek feketék maradnak, a kárpit bronzba hajló arany lesz.



Az ajtók a ma divatos megjelöléssel wenge színűek lesznek. Az oldalfalakon az ébenfa-elefántcsont páros dominál majd. Az eredeti díszítőfestés enyhén zöldes árnyalatba hajló fehér szín volt, láthatóan berakásokat akart ezzel imitálni a festő 1907-ben, mivel még az intarziákat jelölő fekete vonalakat is berajzolta.

A tervek szerint a meglévő ajtók felhasználásával olyan új hangszigetelő nyílászárók készülnek, amelyek nem teszik szükségessé a függönyök használatát. Így ezek csupán díszként maradnak meg, mivel ez része volt az eredeti kialakításnak. (Reméljük, ezennél egy próba alatt nem lehet majd hallani a kávéfőző gépet...)





A nagytermi üveglablakok kívülről kapnak egy új, akusztikus üvegezést.

A hangfelvételeket illetően az épület viszonylag „önellátó” volt az építkezés előtt is, videoteknikai szempontból viszont most a legmagasabb igényeket is kielégítő fejlesztéseket terveznek. Az üzemeltetés közben kell majd eldönteni, hogy milyen módon dokumentálják képileg is a Zeneakadémia eseményeit, de manapság már nagyon fontos, hogy meglegyenek az internetes közzététel lehetőségei. Kiemelt szempontként kezelték a tervezők, hogy a tv-közvetítéseket a stáb zavaró jelenléte nélkül lehessen lebonyolítani. Ehhez a színpadi világítást is meg kellett oldani: sikerült olyan világítási pozíciókat találni, amely megegyezett a műemlékvédelem elképzeléseivel is, és lényegesen javít a színpad fényviszonyain.

A valamikori zenekari női öltöző, és egy nagyon rossz beépítésű udvar összenyitásával alakították ki a büfének helyet adó területet. A padlólapok közé tervezett áttetsző üvegtéglákon keresztül némi természetes fény az alatta elhelyezett öltözőkbe is eljut majd.



Az épületben három lift segíti a közlekedést. A szintek átjárhatósága miatt ezekkel bárhová el lehet jutni.

Helyén van már az a csaknem 26 méter hosszú acélhíd, ami a Király utcai és a Dohnányi Ernő utcai oldalszárnyat köti össze, és a nagyterem tetőgerince fölött ível át. Belsejében kap helyet a légtechnikai gépház. Ahhoz, hogy a berendezések zajmentesen működjenek, a levegő lassú áramlását kell biztosítani, ehhez pedig nagyon nagy keresztmetszetekre van szükség.

A harmadik emeletig változatlanul megmaradt az eredeti épületstruktúra, a negyedik emeletnél viszont a nagyon sok kompromisszummal terhelt tetőtéri beépítést, az egykori rézfűvós és ütős termeket elbontották. Kívülről a tető hajlásszöge nem változott, tehát az épület megjelenése megegyezik a korábbival, belül viszont a harmadik emeleti homlokzati fal továbbvitelével egy optimálisabb helykihasználást lehetett elérni. A ház korszerű fűtésével és hűtésével kapcsolatos gépészeti tér az új hídon kívül még itt is helyet kap. Az oktatás így a negyedik emeletről gyakorlatilag kiszorul,

egyedül a Liszt Ferenc téri szárnyban lesz hat tanterem, az eredeti pompájában helyreállított kupolaterem két oldalán. Itt még annyit lesz a változás, hogy a két oldalsó lépcsőházat a tervezők végigvitték a negyedik emeletig.

Váratlan eseményekre egy ilyen műemléképületnél mindig fel kell készülni, de itt az építkezés előtt egy nagyon alapos tartószerkezeti feltárás történt, így nagy meglepetés nem érte az építőket. A kupolateremnél az eredeti vasbeton tetőszerkezet sorsa még kétséges. Érdekes viszont, hogy a feltárások közben sokkal több színnel találtak, mint amire számítani lehetett. A nagyteremben szinte egyetlen szín sem az eredeti, illetve, az is kiderült, hogy az aranyozás kevés kivétellel sehol sem igazi. Valószínűleg annak idején sem úsztak az építetők a pénzben, így azt lehet mondani az épület díszítésére, hogy egy minden esztétikai igényt kielégítő, nagyon ügyes mestermunka. Az arany helyett egy akkoriban sokkal olcsóbb technikát, a metálozást használták, de sok helyen réz csillag, például a csillároknál.



A Kisteremnél már visszakerült a régi zenekari árok, a színpad oldalán süllyesztő működhet majd, illetve újra használatba lehet venni a zsinórpadlást, ilyen módon kamaraoperák előadására újra tökéletesen alkalmas lesz a terem. Külső hangszigetelő üvegek szolgálják majd a zajvédelmet, így előtte itt is megmaradhatnak az eredeti – Róth Miksa által készített – ablakok.

1700 ember tartózkodhat egyidejűleg az épületben, ha mind a két teremben koncertek vannak. Ez a tűzvédelemnek és a katasztrófavédelemnek is feladatot ad, az átépítés előtt csak a szerencsének volt köszönhető, hogy soha nem történt baj. A műemlék ajtókon sok változtatási lehetőség nincsen, de elképzelhető, hogy csak kifelé nyíló rendszerben fognak működni, és a felújítás után újra nyílik a külső kapu, amiről kevesen tudják, hogy teljes egészében betolható a falba.

Lakatos Gergely főmérnök tájékoztatása szerint a megnyitás 2013. őszi időpontja tartható lesz.

W. J.

